

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 13 września 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Dyrektywa 2004/39/WE – Artykuł 54 ust. 1 i 3 – Zakres obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej spoczywającego na krajowych organach nadzoru finansowego – Decyzja stwierdzająca utratę nieposzlakowanej opinii zawodowej – Przypadki objęte prawem karnym – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuły 47 i 48 – Prawo do obrony – Dostęp do akt

W sprawie C-358/16

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Cour administrative (trybunał administracyjny, Luksemburg) postanowieniem z dnia 21 czerwca 2016 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 24 czerwca 2016 r., w postępowaniu:

UBS Europe SE, uprzednio UBS (Luxembourg) SA,

Alain Hondequin i in.,

przy udziale:

DV,

EU,

Commission de surveillance du secteur financier (CSSF),

Ordre des avocats du barreau de Luxembourg,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: J.L. da Cruz Vilaça (sprawozdawca), prezes izby, A. Tizzano, wiceprezes Trybunału, E. Levits, M. Berger i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: V. Giacobbo-Peyronnel, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 1 czerwca 2017 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu UBS Europe SE przez M. Elvingera i L. Arpetti, avocats,

* Język postępowania: francuski.

- w imieniu A. Hondequina i in. przez V. Hoffeld i P. Urbany'ego, avocats, oraz E. Fronczak, advocate,
- w imieniu DV i EU przez J.P. Noesena, avocat,
- w imieniu Commission de surveillance du secteur financier (CSSF) przez A. Rodescha i P. Sondhi, avocats,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego, J. Möllera i D. Klebsa, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu estońskiego przez N. Grünberg, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu greckiego przez K. Georgiadisa i Z. Chatzipavlou, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez P. Gentilego, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczyńkę, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez V. Di Bucciego, J. Riusego i I.V. Rogalskiego, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 lipca 2017 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 54 ust. 1 i 3 dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych, zmieniającej dyrektywy Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającą dyrektywę Rady 93/22/EWG (Dz.U. 2004, L 145, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 6, t. 7, s. 263) w związku z art. 41, 47 i 48 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 2 Wniosek ów został złożony w ramach postępowań wszczętych skargami osób trzecich złożonymi przez UBS Europe SE, uprzednio UBS (Luxembourg) SA (zwaną dalej „UBS”), a także Alaina Hondequina i in. przeciwko wyrokowi z dnia 16 grudnia 2014 r. wydanemu przez Cour administrative (trybunał administracyjny, Luksemburg) rozstrzygający w przedmiocie apelacji złożonej przez DV i EU na wyrok tribunal administratif (sądu administracyjnego, Luksemburg) z dnia 5 czerwca 2014 r. w sprawie odmówienia przez Commission de surveillance du secteur financier (komisję nadzoru sektora finansowego, zwaną dalej „CSSF”) udostępnienia niektórych dokumentów w ramach sporów pomiędzy DV a CSSF będących następstwem decyzji o cofnięciu nieposzlakowanej opinii zawodowej DV.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Zgodnie z motywami 2 i 63 dyrektywy 2004/39:

„(2) [...] konieczne jest zapewnienie poziomu ujednoczenia niezbędnego do zaoferowania inwestorom wyższego poziomu ochrony oraz umożliwienie przedsiębiorstwom inwestycyjnym świadczenia usług w całej Wspólnocie, będącej rynkiem jednolitym, w oparciu o nadzór kraju rodzimego [państwa członkowskiego pochodzenia] [...].

[...]

(63) [...] Z uwagi na rozwijającą się działalność transgraniczną właściwe władze powinny przekazywać sobie wzajemnie wszelkie informacje istotne dla wykonywania ich uprawnień w taki sposób, aby zapewnić skuteczne stosowanie niniejszej dyrektywy, w tym w okolicznościach, gdy władze dwóch lub większej liczby państw członkowskich mają do czynienia lub podejrzewają wystąpienie naruszeń w tym zakresie. Podczas wymiany informacji konieczne jest zachowanie tajemnicy zawodowej w celu zapewnienia należytego przekazywania tych informacji oraz ochrony indywidualnych praw”.

4 Znajdujący się w tytule II dyrektywy 2004/39, dotyczącym „[z]ezwoleni[a] i warunk[ów] działalności przedsiębiorstw inwestycyjnych”, art. 8, zatytułowany „Cofnięcie zezwolenia”, przewiduje w lit. c), że właściwe władze mogą cofnąć zezwolenie wydane przedsiębiorstwu inwestycyjnemu, jeżeli nie wypełnia już ono warunków, na podstawie których wydano to zezwolenie.

5 W tym samym tytule II art. 9 owej dyrektywy, zatytułowany „Osoby efektywnie [rzeczywiście] prowadzące działalność”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie wymagają, aby osoby efektywnie [rzeczywiście] prowadzące działalność przedsiębiorstwa inwestycyjnego cieszyły się nieposzlakowaną opinią i posiadały doświadczenie wystarczające do zapewnienia należytego i ostrożnego zarządzania przedsiębiorstwem inwestycyjnym.

[...]

3. Właściwe władze odmawiają zezwolenia, jeżeli nie są pewne, czy osoby efektywnie [rzeczywiście] prowadzące działalność przedsiębiorstwa inwestycyjnego cieszą się nieposzlakowaną opinią i posiadają odpowiednie doświadczenie lub jeżeli występuje obiektywne i wyraźne uzasadnienie domniemania, że zmiany proponowane w odniesieniu do zarządu przedsiębiorstwa stwarzają zagrożenie dla jego należytego i ostrożnego zarządzania.

[...]”.

6 Artykuł 17 rzeczony dyrektywy, zatytułowany „Zobowiązania ogólne w odniesieniu do ciągłego nadzoru”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie zapewniają, że [by] właściwe władze monitorują [monitorowały] działalność przedsiębiorstw inwestycyjnych w celu dokonania oceny zgodności ich działalności z warunkami prowadzenia działalności przewidzianymi w niniejszej dyrektywie. Państwa członkowskie zapewniają, aby wprowadzono odpowiednie środki umożliwiające właściwym organom uzyskanie informacji niezbędnych do dokonania oceny wypełniania przez firmy inwestycyjne tych obowiązków”.

7 Artykuł 50 dyrektywy 2004/39, zatytułowany „Uprawnienia przyznawane właściwym władzom”, przewiduje:

„1. Właściwym władzom przyznaje się wszelkie uprawnienia nadzorcze i śledcze niezbędne do wypełniania ich funkcji.

[...]

2. Uprawnienia określone w ust. 1 są wykonywane zgodnie z prawem krajowym i obejmują przynajmniej prawa do:

a) dostępu do wszelkiego rodzaju dokumentów, w dowolnej formie, i otrzymywania ich duplikatów;

b) domagania się informacji od wszelkich osób oraz, w miarę potrzeb, [wezwania i] kierowania zapytań do tych osób w związku z uzyskaniem [w celu uzyskania] informacji;

[...]

l) przekazywania spraw do organów ścigania;

[...]”.

8 Artykuł 51 tej dyrektywy, zatytułowany „Sankcje administracyjne”, stanowi w ust. 1:

„Bez uszczerbku dla procedur wycofywania zezwoleń lub prawa państw członkowskich do nakładania sankcji karnych zgodnie ze swoim prawem krajowym państwa członkowskie zapewnią możliwość podjęcia właściwych środków administracyjnych lub nałożenia sankcji administracyjnych na osoby odpowiedzialne za niezgodność z przepisami przyjętymi w ramach wykonywania niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie zapewniają, że [by] środki te są [były] skuteczne, proporcjonalne i odstrasające”.

9 Artykuł 52 wskazanej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do odwoływania się”, przewiduje w ust. 1:

„Państwa członkowskie zapewniają, że [by] każda decyzja podjęta na podstawie przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą jest [była] właściwie umocowana i podlega [podlegała] prawu do odwoływania się do sądów [...]”.

10 Zgodnie z art. 54 dyrektywy 2004/39, zatytułowanym „Tajemnica zawodowa”:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, że [by] właściwe władze, wszystkie osoby, które pracują lub pracowały dla właściwych władz lub podmiotów, którym powierzono zadania na podstawie art. 48 ust. 2, a także audytorzy i biegli wskazani przez właściwe władze, są [byli] związani [i] obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej. Jakichkolwiek informacji poufnych, w których posiadanie osoby te [wesły] w trakcie pełnienia swoich obowiązków, nie ujawnia się jakiegokolwiek osobie ani organowi, chyba że w formie skrótowej lub zbiorczej, która uniemożliwia zidentyfikowanie poszczególnych przedsiębiorstw inwestycyjnych, podmiotów gospodarczych, rynków regulowanych lub innych osób, bez uszczerbku dla przypadków objętych prawem karnym lub innymi przepisami niniejszej dyrektywy.

2. Jeżeli przedsiębiorstwo inwestycyjne, podmiot gospodarczy lub rynek regulowany ogłosił upadłość lub podlega likwidacji, informacje poufne, które nie dotyczą stron trzecich, mogą zostać ujawnione w ramach sądowej procedury cywilnej prawa handlowego, jeżeli są one niezbędne do przeprowadzenia postępowania.

3. Bez uszczerbku dla przypadków podlegających przepisom prawa karnego właściwe władze, organy lub osoby fizyczne i prawne inne niż właściwe władze, uzyskujące poufne informacje na mocy niniejszej dyrektywy, mogą wykorzystywać te informacje wyłącznie do wykonywania obowiązków oraz pełnienia funkcji, w przypadku właściwych władz w zakresie stosowania niniejszej dyrektywy lub [a] w przypadku innych władz, organów lub osób fizycznych i prawnych do celów, do których przekazano im takie informacje [lub] w kontekście postępowania administracyjnego lub sądowego odnoszącego się do wykonywania powierzonych im funkcji. Jednakże jeżeli właściwe władze lub inne władze, organ lub osoby przekazujące informacje wyrażają na to zgodę, władze otrzymujące informacje mogą je wykorzystać do innych celów.

4. Wszelkie poufne informacje otrzymane, wymieniane lub przekazywane na mocy niniejszej dyrektywy podlegają warunkom tajemnicy zawodowej ustanowion[ym] w tym artykule. Niemniej jednak artykuł ten nie zabrania właściwym władzom wymieniania lub przekazywania poufnych informacji zgodnie z niniejszą dyrektywą i innymi dyrektywami mającymi zastosowanie do przedsiębiorstw inwestycyjnych, instytucji kredytowych, funduszy emerytalnych, [przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS)], pośredników ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych, zakładów ubezpieczeń, rynków regulowanych lub podmiotów gospodarczych albo innych, za zgodą właściwych władz lub [innej] władzy lub organu albo osób fizycznych lub prawnych, które przekazują te informacje.

5. Artykuł ten nie stanowi dla właściwych władz przeszkody w wymianie lub przekazywaniu [zgodnie z prawem krajowym] informacji poufnych, które nie zostały otrzymane od właściwych władz innego państwa członkowskiego [...]”.

- 11 Artykuł 56 tej dyrektywy, zatytułowany „Zobowiązanie do podejmowania współpracy”, przewiduje w ust. 1:

„Właściwe władze poszczególnych państw członkowskich współpracują ze sobą w każdym przypadku, gdy jest to niezbędne do celów wykonywania powierzonych im obowiązków, korzystając z uprawnień wymienionych w niniejszej dyrektywie lub prawie krajowym.

Właściwe władze udzielają pomocy właściwym władzom innych państw członkowskich. W szczególności wymieniają one informacje i współpracują w zakresie dochodzenia lub nadzoru.

[...]”.

Prawo luksemburskie

- 12 Artykuł 19 loi du 5 avril 1993 relative au secteur financier (ustawy z dnia 5 kwietnia 1993 r. dotyczącej sektora finansowego, *Mémorial A* 1993, s. 462), zatytułowany „Nieposzlakowana opinia zawodowa i doświadczenie zawodowe”, stanowi w ust. 1:

„W celu uzyskania zezwolenia osoby fizyczne oraz, w przypadku osób prawnych, członkowie organów administrujących, zarządzających i nadzorczych, a także akcjonariusze lub udziałowcy, o których mowa w poprzednim artykule, muszą wykazać swą nieposzlakowaną opinię zawodową. Nieposzlakowaną opinię ocenia się na podstawie rejestrów karnych oraz wszystkich informacji, za pomocą których można wykazać, że odnośne osoby cieszą się dobrą reputacją i w pełni gwarantują nienaganną działalność”.

- 13 Artykuł 32 ustawy z dnia 13 lipca 2007 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych i dotyczącej transpozycji między innymi dyrektywy 2004/39 (*Mémorial A 2007*, s. 2076), zatytułowany „Tajemnica zawodowa CSSF”, przewiduje:

„(1) Każda osoba, która wykonuje lub wykonywała działalność dla [CSSF], a także zatwierdzeni biegli rewidenci lub eksperci wskazani przez [CSSF], są związani obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej, o której mowa w art. 16 ustawy z dnia 23 grudnia 1998 r. dotyczącej ustanowienia komisji nadzoru sektora finansowego, wraz ze zmianami. Tajemnica ta oznacza, że – bez uszczerbku dla przypadków objętych prawem karnym lub innym przepisami niniejszego tytułu – żadne poufne informacje, jakie osoby te otrzymują w trakcie wykonywania swoich obowiązków, nie są ujawniane jakimkolwiek osobom lub organom w innej formie niż skrócona lub zbiorcza, uniemożliwiająca zidentyfikowanie podmiotu gospodarczego, rynku regulowanego, [wielostronnej platformy obrotu (MTF)] lub jakiegokolwiek innej odnośnej osoby lub jakiegokolwiek innego odnośnego systemu.

[...]

(3) Bez uszczerbku dla przypadków objętych prawem karnym CSSF może wykorzystać poufne informacje otrzymane na podstawie niniejszego tytułu jedynie do celów wykonywania zadań powierzonych mu na podstawie niniejszego tytułu lub w ramach postępowań administracyjnych lub sądowych ściśle związanych z wykonywaniem tych zadań.

[...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 14 Z postanowienia odsyłającego wynika, iż w drodze decyzji z dnia 4 stycznia 2010 r. CSSF nakazał DV złożenie rezygnacji z wszystkich pełnionych przez niego funkcji w możliwie najkrótszym terminie ze względu na to, że DV nie był już godny zaufania, a zatem nie mógł już wykonywać w nadzorowanym organie funkcji zarządczych lub innych funkcji, których wykonywanie jest uzależnione od uzyskania zezwolenia. CSSF uzasadniła decyzję między innymi rolą odgrywaną przez DV w utworzeniu i funkcjonowaniu spółki Luxalpha Sicav (zwanej dalej „Luxalphą”).
- 15 Pismami złożonymi w dniach 26 lutego i 31 marca 2010 r. w tribunal administratif (sądzie administracyjnym, Luksemburg) DV wniósł skargę o zmianę lub, alternatywnie, uchylenie wyżej wskazanej decyzji CSSF.
- 16 W dniu 11 listopada 2010 r. DV wniósł do CSSF, w ramach wskazanych toczących się sporów, o udostępnienie pisma z dnia 27 stycznia 2009 r., które USB skierował do CSSF w następstwie wniosku CSSF o udzielenie informacji złożonego w dniu 31 grudnia 2008 r. w ramach „sprawy Madoff”. Decyzją z dnia 13 grudnia 2010 r. CSSF nie uwzględnił tego wniosku. W dniu 10 stycznia 2011 r. DV złożył skargę o zmianę lub, alternatywnie, uchylenie owej decyzji CSSF. W dniu 15 grudnia 2011 r. tribunal administratif (sąd administracyjny) nakazał CSSF udostępnienie rzeczonego pisma. Wyrokiem z dnia 18 lipca 2012 r. tribunal administratif (sąd administracyjny) uznał wniesioną przez DV skargę za częściowo zasadną i w konsekwencji uchylił decyzję CSSF z dnia 13 grudnia 2010 r. o odmowie udostępnienia wyżej wskazanego pisma z dnia 27 stycznia 2009 r., z wyjątkiem niektórych informacji.
- 17 W dniu 26 lutego 2013 r. DV wniósł do CSSF, nadal w ramach sporów głównych, o udostępnienie szeregu dokumentów, w tym „pisma CSSF z dnia 31 grudnia 2008 r. do [UBS] wraz z kwestionariuszem” oraz „całości dochodzeń lub postępowań prowadzonych przez CSSF w ramach sprawy Madoff, część Luxalpha, i pism otrzymanych przez CSSF w tym zakresie”. Zdaniem DV owe dokumenty wyjaśniają rolę UBS w założeniu i urzędzeniu Luxalphy, dlatego też dokumenty te są niezbędne, aby zrozumieć rolę różnych osób biorących udział w utworzeniu tej spółki.

- 18 Decyzją z dnia 9 kwietnia 2013 r. CSSF odmówił udostępnienia objętych wnioskiem dokumentów w szczególności ze względu na to, że dokumenty te nie znajdowały się w aktach administracyjnych dotyczących DV, że były one objęte spoczywającym na CSSF obowiązkiem tajemnicy zawodowej, że w żadnym momencie postępowania administracyjnego dotyczącego DV CSSF nie powołał się na żądane dokumenty oraz że wniosek DV nie był wystarczająco precyzyjny.
- 19 W dniu 5 czerwca 2013 r. DV wniósł skargę o, tytułem głównym, uchylenie i, tytułem pomocniczych, zmianę wyżej wskazanej decyzji CSSF. Pismem złożonym w dniu 7 czerwca 2013 r. w tribunal administratif (sądzie administracyjnym) EU wyraził chęć dobrowolnego przystąpienia do postępowania w charakterze interwenienta z uwagi na to, że – podobnie jak w stosunku do DV – toczyło się względem niego postępowanie administracyjne nakładające na niego karę między innymi za jego rolę w tworzeniu i funkcjonowaniu Luxalphy. EU wyjaśnił również, że złożył skargę do sądu na decyzję CSSF stwierdzającą utratę przez niego nieposzlakowanej opinii zawodowej, oraz wskazał na potrzebę uzyskania – w ramach rzeczonyj sprawy sądowej – różnych dokumentów, których udostępnienia domógł mu CSSF.
- 20 Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2014 r. tribunal administratif (sąd administracyjny), po uwzględnieniu dobrowolnego przystąpienia EU do postępowania w charakterze interwenienta, nakazał CSSF udostępnienie EU pisma skierowanego w dniu 31 grudnia 2008 r. do UBS w ramach „sprawy Madoff” i oddalił złożoną przez DV skargę o uchylenie w pozostałym zakresie.
- 21 Pismem złożonym w dniu 26 czerwca 2014 r. DV i EU wnieśli apelację od rzeczonyj wyroku tribunal administratif (sądu administracyjnego) do Cour administrative (trybunału administracyjnego, Luksemburg).
- 22 Wyrokiem z dnia 16 grudnia 2014 r. Cour administrative (trybunał administracyjny) uznał apelację DV i EU za częściowo zasadną i nakazał CSSF przedłożenie w ramach sporów głównych całości akt dochodzeń lub postępowań prowadzonych przez CSSF w ramach „sprawy Madoff”, w szczególności w odniesieniu do kwestii dotyczącej Luxalphy, oraz pism otrzymanych przez niego w tym zakresie.
- 23 W wyroku tym Cour administrative (trybunał administracyjny) zauważył w szczególności, że w postępowaniu dotyczącym kary administracyjnej, przede wszystkim gdy postępowanie to przypomina postępowanie o charakterze karnym w świetle europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”), takim jak postępowanie rozpatrywane w niniejszym przypadku, nie można powołać się na żadną tajemnicę względem osoby, która broni się przed oskarżeniem lub która wnosi środek zaskarżenia od nałożonej na nią sankcji. Jeżeli organ oparł się na dokumencie, który dotyczy także osoby trzeciej, może powołać się wobec uczestnika postępowania administracyjnego na tajemnicę zawodową, pod groźbą naruszenia jego prawa do obrony, jedynie w ścisłych granicach. Cour administrative (trybunał administracyjny) podkreślił również, że do organu, który powinien co do zasady włączyć do przedłożonych mu akt całość akt administracyjnych zawierających wszystkie dokumenty dotyczące zaskarżonego aktu, należy przedstawić powodów, dla których dokument żądany przez obronę nie jest istotny. Tymczasem w niniejszym przypadku CSSF ograniczył się do podniesienia tajemnicy zawodowej, bez szczegółowego wskazania nadrzędnych względów, jakie miały mu uniemożliwić udostępnienie DV całości dokumentów, które a priori wydawały się istotne do celów obrony wobec nałożonej na DV kary.
- 24 Pismami złożonymi w dniach 23 października 2015 r. i 3 marca 2016 r. w Cour administrative (trybunał administracyjny), odpowiednio, UBS oraz Alain Hondequin i in., działający w charakterze byłych członków rady administracyjnej Luxalphy, złożyli skargi osób trzecich skierowane przeciwko rzeczonemu wyrokowi. UBS zarzuca zasadniczo Cour administrative (trybunałowi administracyjnemu) nieuwzględnienie art. 54 dyrektywy 2004/39.

- 25 W tym kontekście sąd odsyłający uznaje, że stoi wobec dwóch rodzajów pytań dotyczących art. 54 dyrektywy 2004/39. W pierwszej kolejności ma on wątpliwości co do zakresu – w świetle art. 41 karty – wyjątku „przypadków objętych prawem karnym” znajdującego się w owym art. 54 ust. 1 i 3. W drugiej kolejności sąd ten pyta, jak należy pogodzić wynikające z art. 47 i 48 karty oraz z art. 6 i 13 EKPC wymogi i gwarancje z obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej ustanowionym w rzeczonym art. 54.
- 26 W tych okolicznościach Cour administrative (trybunał administracyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy wyjątek »dla przypadków objętych prawem karnym« ustanowiony zarówno w art. 54 ust. 1 in fine dyrektywy 2004/39, jak i na początku art. 54 ust. 3 tej dyrektywy, obejmuje wypadek – w szczególności w kontekście art. 41 karty, zawierającego zasadę dobrej administracji – który zgodnie z prawem krajowym należy przyporządkować do kar administracyjnych, lecz który w świetle EKPC powinien być uznany za przynależny do zakresu prawa karnego, taki jak omawiana w postępowaniu głównym sankcja nałożona przez krajowy organ regulacyjny, a mianowicie krajowy organ nadzoru, polegająca na nakazaniu adwokatowi wpisanemu na listę adwokacką zaprzestania wykonywania funkcji statutowego zarządcy lub innej funkcji wymagającej uzyskania zezwolenia w przedsiębiorstwie nadzorowanym przez ten organ i nakazaniu mu złożenia w możliwie najkrótszym terminie rezygnacji ze wszystkich funkcji związanych z tymi stanowiskami?
- 2) W zakresie, w jakim wyżej wskazana kara administracyjna, uznawana za taką na szczeblu prawa krajowego, objęta jest postępowaniem administracyjnym, w jakim stopniu obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej, na jaki może powołać się krajowy organ nadzoru na podstawie art. 54 dyrektywy 2004/39, jest uwarunkowany wymogami rzetelnego procesu, obejmującymi prawo do skutecznego środka prawnego, wynikającymi z art. 47 karty, które należy rozpatrywać w związku z wymogami wynikającymi równolegle z art. 6 i 13 EKPC w zakresie rzetelnego procesu i skuteczności środka odwoławczego oraz z gwarancjami przewidzianymi w art. 48 karty, w szczególności w świetle pełnego dostępu uczestnika postępowania administracyjnego do akt postępowania administracyjnego podmiotu nakładającego karę administracyjną, który jest jednocześnie krajowym organem nadzoru w celu ochrony interesów i praw obywatelskich uczestnika postępowania administracyjnego, na którego nałożono karę?”

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 27 Poprzez swoje pytania, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 54 ust. 1 i 3 dyrektywy 2004/39 w związku z art. 41 karty należy interpretować w ten sposób, że przewidziany w tym przepisie wyjątek od obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej i dotyczący „przypadków objętych prawem karnym” ma zastosowanie w sytuacji, w której władze wyznaczone przez państwa członkowskie do wypełniania funkcji określonych tą dyrektywą (zwane dalej „właściwymi władzami”) przyjmują środek, a nawet sankcję, objęte krajowym prawem administracyjnym. Na wypadek odpowiedzi przeczącej sąd ów dąży do ustalenia, w jakim zakresie ów obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej jest w każdym wypadku ograniczony wymogami prawa do skutecznego środka prawnego i prawa do rzetelnego procesu oraz poszanowaniem prawa do obrony ustanowionego w art. 47 i 48 karty w związku z art. 6 i 13 EKPC.
- 28 W pierwszej kolejności, co się tyczy sytuacji określonych wyrażeniem „przypadki objęte prawem karnym” w rozumieniu art. 54 ust. 1 i 3 dyrektywy 2004/39 w związku z art. 41 karty, należy zauważyć, iż z brzmienia tego ostatniego postanowienia wynika jednoznacznie, że nie jest on skierowany do państw członkowskich, lecz wyłącznie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii (wyroki: z dnia 17 grudnia 2015 r., WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, pkt 83; z dnia 9 marca 2017 r., Doux, C-141/15, EU:C:2017:188, pkt 60). Wynika stąd, że art. 41 karty nie znajduje zastosowania w sprawie w postępowaniu głównym.

- 29 Należy także zauważyć, że ani art. 54 dyrektywy 2004/39, ani żaden inny przepis tej dyrektywy nie zawierają definicji wyrażenia „przypadki objęte prawem karnym” znajdującego się w ust. 1 i 3 tego artykułu.
- 30 Należy zatem, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, uwzględnić kontekst, w jaki wpisuje się art. 54 dyrektywy 2004/39, a także cele realizowane przez tę dyrektywę (zob. podobnie wyrok z dnia 22 kwietnia 2015 r., Drukarnia Multipress, C-357/13, EU:C:2015:253, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 31 Należy przypomnieć, iż z motywu 2 rzeczony dyrektywy wynika, że zmierza ona do zapewnienia poziomu ujednoczenia niezbędnego do zaoferowania inwestorom wyższego poziomu ochrony oraz umożliwienia przedsiębiorstwom inwestycyjnym świadczenia usług w całej Unii, w oparciu o nadzór wykonywany przez państwo członkowskie pochodzenia (wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Baumeister, C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 26).
- 32 Ponadto z motywu 63 zdanie drugie dyrektywy 2004/39 wynika, że z uwagi na rozwijającą się działalność transgraniczną właściwe władze poszczególnych państw członkowskich powinny przekazywać sobie wzajemnie informacje istotne do wykonywania swych uprawnień w taki sposób, aby zapewnić skuteczne stosowanie tej dyrektywy (wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Baumeister, C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 27).
- 33 W związku z tym zgodnie z art. 17 ust. 1 dyrektywy 2004/39 państwa członkowskie zapewniają, by właściwe władze monitorowały w sposób ciągły działalność przedsiębiorstw inwestycyjnych w celu zapewnienia, że wywiązują się one z nałożonych na nie obowiązków (wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Baumeister, C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 28).
- 34 Artykuł 50 ust. 1 i 2 tej dyrektywy przewiduje, że właściwym władzom przyznaje się wszelkie uprawnienia nadzorcze i śledcze niezbędne do wypełniania ich funkcji, w tym prawo do dostępu do wszelkiego rodzaju dokumentów i domagania się informacji od wszelkich osób (wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Baumeister, C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 29).
- 35 Ponadto art. 56 ust. 1 dyrektywy 2004/39 przewiduje, że właściwe władze udzielają pomocy właściwym władzom innych państw członkowskich, a w szczególności wymieniają z nimi informacje i współpracują w zakresie dochodzenia lub nadzoru (wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Baumeister, C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 30).
- 36 Skuteczne działanie systemu nadzoru działalności przedsiębiorstw inwestycyjnych, opartego na kontroli wykonywanej w obrębie państwa członkowskiego oraz wymianie informacji między właściwymi władzami kilku państw członkowskich, opisanego skrótowo w poprzednich punktach, wymaga, aby zarówno nadzorowane przedsiębiorstwa, jak i właściwe władze miały pewność, że przekazane poufne informacje co do zasady zachowają poufny charakter (wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Baumeister, C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 31).
- 37 Jak wynika to zatem w szczególności z ostatniego zdania motywu 63 dyrektywy 2004/39, brak takiego zaufania mógłby naruszać płynne przekazywanie poufnych informacji koniecznych do sprawowania nadzoru (wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Baumeister, C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 32).
- 38 To zatem w celu ochrony nie tylko szczególnych interesów bezpośrednio zainteresowanych przedsiębiorstw, lecz również ogólnego interesu w postaci prawidłowego funkcjonowania rynku instrumentów finansowych Unii art. 54 ust. 1 dyrektywy 2004/39 nakłada jako ogólną zasadę obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej (wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Baumeister, C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 33).

- 39 W tym względy Trybunał podkreślił, że art. 54 dyrektywy 2004/39 wprowadza ogólną zasadę obejmującą zakaz ujawniania poufnych informacji będących w posiadaniu właściwych władz i w sposób wyczerpujący wymienia szczególne przypadki, w których ten ogólny zakaz w drodze wyjątku nie stoi na przeszkodzie ich przekazaniu lub wykorzystaniu (wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Baumeister, C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 38).
- 40 W niniejszej sprawie warto zauważyć, iż art. 54 ust. 1 i 3 dyrektywy 2004/39 stanowi, że spoczywający na właściwych władzach obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej ma zastosowanie „bez uszczerbku dla przypadków objętych prawem karnym”.
- 41 W odniesieniu do wyjątku od ogólnej zasady obejmującej zakaz ujawniania poufnych informacji będących w posiadaniu właściwych władz wyrażenie „przypadki objęte prawem karnym” zastosowane w art. 54 ust. 1 i 3 dyrektywy 2004/39 należy interpretować w sposób ścisły (zob. podobnie wyrok z dnia 22 kwietnia 2010 r., Komisja/Zjednoczone Królestwo, C-346/08, EU:C:2010:213, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 42 W tym względy należy zauważyć, że zgodnie z art. 50 ust. 2 lit. l) dyrektywy 2004/39 właściwe władze muszą dysponować prawem do przekazywania spraw do organów ścigania.
- 43 Ponadto art. 51 ust. 1 owej dyrektywy stanowi, że bez uszczerbku dla procedur wycofywania zezwoleń lub prawa państw członkowskich do nakładania sankcji karnych państwa członkowskie, zgodnie ze swoim prawem krajowym, zapewnią możliwość podjęcia właściwych środków administracyjnych lub nałożenia właściwych sankcji administracyjnych na osoby odpowiedzialne za niezgodność z przepisami przyjętymi na podstawie tej dyrektywy.
- 44 W tym kontekście należy stwierdzić, jak zauważyła w istocie rzecznik generalna w pkt 47 i 48 opinii, że art. 54 ust. 1 i 3 dyrektywy 2004/39, przewidując, iż wyjątkowo „w przypadkach objętych prawem karnym” można odejść od obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej, dotyczy przekazania lub wykorzystania poufnych informacji do celów postępowań oraz sankcji, odpowiednio, prowadzonych lub nałożonych zgodnie z krajowym prawem karnym.
- 45 Ponadto wykładnia ta znajduje potwierdzenie w art. 76 ust. 1 i 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniającej dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Dz.U. 2014, L 173, s. 349), dokonującej przekształcenia dyrektywy 2004/39, który to przepis stanowi obecnie, że obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej ma zastosowanie „bez uszczerbku dla wymogów określonych w przepisach krajowego prawa karnego”.
- 46 Należy również zauważyć, iż niezależnie od kwalifikacji w świetle prawa krajowego, do której odnosi się sąd odsyłający, środki, jakie właściwe władze powinny przyjąć po ustaleniu, że osoba nie spełnia już przewidzianych w art. 9 dyrektywy 2004/39 wymogów w zakresie nieposzlakowanej opinii, stanowią część „procedur wycofywania zezwoleń”, o których mowa w art. 51 ust. 1 owej dyrektywy, przy czym środki te nie stanowią jednak sankcji w rozumieniu tego przepisu, a ich stosowanie nie ma związku z przypadkami objętymi prawem karnym w rozumieniu art. 54 ust. 1 i 3 rzeczony dyrektywy.
- 47 W rezultacie należy stwierdzić, że wyjątek od ogólnej zasady obejmującej zakaz ujawniania poufnych informacji będących w posiadaniu właściwych władz związany z „przypadkami objętymi prawem karnym” nie ma zastosowania w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym.
- 48 Należy jednak zbadać, w drugiej kolejności, w jakim zakresie przewidziany w art. 54 ust. 1 dyrektywy 2004/39 obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej jest w każdym wypadku ograniczony wymogami prawa do skutecznego środka prawnego i prawa do rzetelnego procesu oraz poszanowaniem prawa do obrony ustanowionego w art. 47 i 48 karty w związku z art. 6 i 13 EKPC.

- 49 Na wstępie – skoro sąd odsyłający odwołuje się też do art. 6 i 13 EKPC, należy przypomnieć, że jakkolwiek zgodnie z art. 6 ust. 3 TUE prawa podstawowe chronione na mocy EKPC są częścią prawa Unii jako jego zasady ogólne i jakkolwiek art. 52 ust. 3 karty nakazuje prawom chronionym na mocy tej karty odpowiadającym prawom gwarantowanym na mocy EKPC przypisywać takie samo znaczenie i takie same skutki jak te, jakie mają prawa ujęte we wspomnianej konwencji, to jednak konwencja ta, do czasu przystąpienia do niej Unii, nie stanowi aktu prawnego formalnie obowiązującego w porządku prawnym Unii (wyrok z dnia 20 marca 2018 r., *Garlsson Real Estate i in.*, C-537/16, EU:C:2018:193, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 50 Z wyjaśnień dotyczących karty, które – zgodnie z art. 6 ust. 1 akapit trzeci TUE i art. 52 ust. 7 karty – należy uwzględnić w celu dokonania wykładni jej postanowień (wyrok z dnia 15 lutego 2016 r., *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, pkt 47), wynika, że art. 47 i 48 karty zapewniają w prawie Unii ochronę przyznaną na mocy art. 6 i 13 EKPC. Dlatego też należy odwołać się jedynie do wskazanych artykułów karty.
- 51 Dodatkowo należy przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, że prawa podstawowe chronione w porządku prawnym Unii znajdują zastosowanie we wszystkich sytuacjach podlegających prawu Unii, a stosowanie tego prawa oznacza jednocześnie zastosowanie praw podstawowych chronionych na mocy karty (wyrok z dnia 16 maja 2017 r., *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 52 W sprawie w postępowaniu głównym z przedłożonych Trybunałowi informacji wynika, że rozpatrywane decyzje CSSF są oparte na przepisach krajowych mających na celu zastosowanie prawa Unii w rozumieniu art. 51 ust. 1 karty. W rezultacie powyższego postanowienia karty mają zastosowanie do takiej sprawy.
- 53 Co więcej, należy przypomnieć, że zgodnie z ogólną zasadą wykładni akt prawny Unii powinien być interpretowany – tak dalece jak to możliwe – w sposób, który nie podważa jego ważności, i w zgodzie z całością prawa pierwotnego, w tym w szczególności z postanowieniami karty (wyrok z dnia 15 lutego 2016 r., *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, pkt 48).
- 54 W tym względzie w odniesieniu do skutecznego środka prawnego art. 47 akapit pierwszy karty stanowi, że każdy, czyje prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w tym artykule.
- 55 W celu zagwarantowania poszanowania tego prawa podstawowego w Unii art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia środków zaskarżenia niezbędnych do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii (wyrok z dnia 26 września 2013 r., *Texdata Software*, C-418/11, EU:C:2013:588, pkt 78).
- 56 W odniesieniu w szczególności do istnienia prawa zagwarantowanego przez prawo Unii w rozumieniu art. 47 akapit pierwszy karty należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ochrona przed arbitralnymi lub dysproporcjonalnymi ingerencjami władzy publicznej w sferę prywatnej działalności osoby, zarówno fizycznej, jak i prawnej, stanowi ogólną zasadę prawa Unii. Ochrona ta może zostać podniesiona przez uczestnika postępowania administracyjnego przeciwko aktowi wywołującemu niekorzystne dla niego skutki (zob. podobnie wyrok z dnia 16 maja 2017 r., *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, pkt 51, 52).
- 57 Otóż dodatkowo należy zauważyć, iż prawo do skutecznego środka prawnego jest potwierdzone samą dyrektywą 2004/39, której art. 52 ust. 1 zdanie pierwsze stanowi, że „[p]aństwa członkowskie zapewniają, że [by] każda decyzja podjęta na podstawie przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą jest [była] właściwie umocowana i podlega [podlegała] prawu do odwoływania się do sądów”.

- 58 Należy także zaobserwować, iż w sprawie w postępowaniu głównym rozpatrywane decyzje CSSF były przedmiotem odwołania w sądzie w celu zbadania ich zgodności z prawem.
- 59 Po drugie, jeśli chodzi o prawo do rzetelnego procesu sądowego zagwarantowane w art. 47 akapit drugi karty, należy zauważyć, że poszanowanie prawa do obrony stanowi szczególny aspekt prawa do rzetelnego procesu sądowego (zob. podobnie wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 1 czerwca 2010 r., Gäfgen przeciwko Niemcom, CE:ECHR:2010:0601JUD002297805, § 169; a także wyrok z dnia 6 listopada 2012 r., Otis i in., C-199/11, EU:C:2012:684, pkt 48). Poszanowanie prawa do obrony jest również ustanowione w art. 48 ust. 2 karty.
- 60 Trybunał podkreślił, że prawa do obrony należy przestrzegać w trakcie każdego postępowania przeciwko osobie i mogącego doprowadzić do wydania niekorzystnego dla niej aktu (zob. podobnie wyroki: z dnia 13 lutego 1979 r., Hoffmann-La Roche/Komisja, 85/76, EU:C:1979:36, pkt 9; z dnia 2 października 2003 r., ARBED/Komisja, C-176/99 P, EU:C:2003:524, pkt 19; z dnia 26 września 2013 r., Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588, pkt 83).
- 61 Prawo dostępu do akt stanowi z kolei naturalną konsekwencją skutecznego wykonywania prawa do obrony (zob. podobnie wyroki: z dnia 15 października 2002 r., Limburgse Vinyl Maatschappij i in./Komisja, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P, EU:C:2002:582, pkt 316; a także z dnia 1 lipca 2010 r., Knauf Gips/Komisja, C-407/08 P, EU:C:2010:389, pkt 22).
- 62 Z utrwalonego orzecznictwa wynika jednak, iż prawa podstawowe nie mają charakteru bezwzględnego, lecz mogą podlegać ograniczeniom, pod warunkiem że ograniczenia te rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego, jakim służy omawiany środek, i że nie powodują z punktu widzenia realizowanych celów nieproporcjonalnej oraz niedopuszczalnej ingerencji w samą istotę praw w ten sposób gwarantowanych (wyroki: z dnia 18 marca 2010 r., Alassini i in., od C-317/08 do C-320/08, EU:C:2010:146, pkt 63; a także z dnia 26 września 2013 r., Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588, pkt 84).
- 63 Ograniczenia takie mogą w szczególności mieć na celu ochronę wymogów poufności lub tajemnicy zawodowej, które mogą zostać naruszone poprzez dostęp do pewnych informacji i dokumentów (zob. podobnie wyrok z dnia 9 listopada 2017 r., Ispas, C-298/16, EU:C:2017:843, pkt 36).
- 64 W tym względzie w odniesieniu w szczególności do obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej, który spoczywa na właściwych władzach na mocy art. 54 ust. 1 dyrektywy 2004/39, należy przypomnieć, jak wskazano w pkt 38 niniejszego wyroku, że obowiązek ten ma na celu ochronę nie tylko szczególnych interesów bezpośrednio zainteresowanych przedsiębiorstw, lecz również ogólnego interesu w postaci prawidłowego funkcjonowania rynku instrumentów finansowych Unii.
- 65 W tym względzie Trybunał orzekł, że ogólny zakaz ujawniania poufnych informacji ustanowiony w art. 54 ust. 1 dyrektywy 2004/39 dotyczy informacji posiadanych przez właściwe władze, które to informacje, po pierwsze, nie mają publicznego charakteru, i których ujawnienie, po drugie, mogłoby naruszać interesy przekazującej je osoby fizycznej lub prawnej lub interesy osób trzecich lub też zagrażać prawidłowemu funkcjonowaniu systemu nadzoru działalności przedsiębiorstw inwestycyjnych wprowadzonemu przez prawodawcę Unii poprzez przyjęcie dyrektywy 2004/39 (wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Baumeister, C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 35).
- 66 Dodatkowo, w odniesieniu w szczególności do prawa dostępu do akt, z utrwalonego orzecznictwa wynika, że prawo to wymaga, aby osoba, wobec której został wydany akt dla niej niekorzystny, miała możliwość zbadania wszystkich dokumentów znajdujących się w aktach dochodzenia, które mogą mieć znaczenie dla jej obrony. Dokumenty te obejmują zarówno dokumenty obciążające, jak i odciążające, z zastrzeżeniem tajemnicy handlowej dotyczącej innych osób, dokumentów wewnętrznych organu, który przyjął akt, oraz innych poufnych dokumentów (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 stycznia 2004 r.,

Aalborg Portland i in./Komisja, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6, pkt 68; a także z dnia 25 października 2011 r., Solvay/Komisja, C-110/10 P, EU:C:2011:687, pkt 49).

- 67 Jeśli chodzi o dokumenty, jakie powinny znajdować się w aktach dochodzenia, należy zauważyć, jak wynika także z orzecznictwa Trybunału, że o ile ustalenie tego, które dokumenty są przydatne do obrony danej osoby, nie może należeć jedynie do organu, który informuje o zarzutach i wydaje decyzję nakładającą karę, o tyle organ ten może wyłączyć z postępowania administracyjnego elementy, które nie mają żadnego związku z twierdzeniami dotyczącymi stanu faktycznego i prawnego zawartymi w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów i które w konsekwencji nie mają żadnego znaczenia dla dochodzenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 stycznia 2004 r., Aalborg Portland i in./Komisja, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6, pkt 126 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 68 Z powyższych rozważań wynika, że prawo do ujawnienia dokumentów istotnych dla obrony nie jest nieograniczone i absolutne. Przeciwnie, jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 90 opinii, ochrona poufności informacji objętych obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej, który to obowiązek spoczywa na właściwych władzach zgodnie z art. 54 ust. 1 dyrektywy 2004/39, musi być zagwarantowana i tak stosowana, by dało się ją pogodzić z poszanowaniem prawa do obrony.
- 69 Zatem w przypadku konfliktu pomiędzy z jednej strony interesem osoby, wobec której został wydany akt dla niej niekorzystny, do dysponowania informacjami niezbędnymi do wykonywania w pełni praw do obrony a z drugiej strony interesami związanymi z utrzymaniem poufności informacji objętych obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej do właściwych władz i sądów należy znalezienie, przy uwzględnieniu okoliczności każdej sprawy, równowagi pomiędzy tymi przeciwstawnymi interesami (zob. podobnie wyrok z dnia 14 lutego 2008 r., Varec, C-450/06, EU:C:2008:91, pkt 51, 52 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 70 W związku z tym w okolicznościach takich jak okoliczności w sprawie w postępowaniu głównym, w przypadku gdy właściwe władze powołują się na przewidziany w art. 54 ust. 1 dyrektywy 2004/39 obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej w celu odmowy udostępnienia informacji będących w ich posiadaniu, które to informacje nie znajdują się w aktach sprawy dotyczących osoby, wobec której został wydany akt dla niej niekorzystny, do właściwego sądu krajowego należy zbadanie, czy informacje te są bezpośrednio związane z wysuniętymi przeciw niej zarzutami, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej do sądu tego należy – przed podjęciem decyzji co do udostępnienia żądanych informacji – wyważenie interesów wskazanych w poprzednim punkcie niniejszego wyroku.
- 71 W świetle całości powyższych rozważań na przedstawione pytania należy odpowiedzieć, iż art. 54 dyrektywy 2004/39 należy interpretować w ten sposób, że:
- znajdujące się w ustępach 1 i 3 tego artykułu wyrażenie „przypadki objęte prawem karnym” nie obejmuje sytuacji, w której właściwe władze przyjmują środek, taki jak środek rozpatrywany w postępowaniu głównym, polegający na zabronieniu danej osobie wykonywania w nadzorowanym przedsiębiorstwie funkcji zarządczych lub innych funkcji, których wykonywanie jest uzależnione od uzyskania zezwolenia, wraz z nakazem złożenia rezygnacji z wszystkich pełnionych przez nią funkcji w możliwie najkrótszym terminie, ze względu na to, że osoba ta nie spełnia już przewidzianych w art. 9 owej dyrektywy wymogów w zakresie nieposzlakowanej opinii zawodowej, który to środek należy do środków, jakie właściwe władze muszą przyjąć w ramach wykonywania kompetencji przyznanych im na podstawie przepisów tytułu II tej samej dyrektywy. Otóż rzeczony przepis, przewidując, że w takich przypadkach można wyjątkowo odejść od obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej, dotyczy przekazania lub wykorzystania poufnych informacji do celów postępowań oraz sankcji, odpowiednio, prowadzonych lub nałożonych zgodnie z krajowym prawem karnym;

- przewidziany w ustępie 1 wskazanego artykułu obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej w związku z art. 47 i 48 karty musi być zagwarantowany i stosowany w taki sposób, by dało się go pogodzić z poszanowaniem prawa do obrony. W konsekwencji w przypadku gdy właściwe władze powołują się na omawiany obowiązek w celu odmówienia udostępnienia informacji będących w ich posiadaniu, które to informacje nie znajdują się w aktach sprawy dotyczących osoby, wobec której został wydany akt dla niej niekorzystny, do właściwego sądu krajowego należy zbadanie, czy informacje te mają bezpośredni związek z wysuniętymi przeciw tej osobie zarzutami, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej do sądu tego należy – przed podjęciem decyzji co do udostępnienia żądanych informacji – wyważenie interesu odnośnej osoby do dysponowania informacjami niezbędnymi do wykonywania w pełni jej prawa do obrony z interesami związanymi z utrzymaniem poufności informacji objętych obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej.

W przedmiocie kosztów

- 72 Dla stron w postępowaniach głównych niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniach głównych, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 54 dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych, zmieniającej dyrektywy Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/22/EWG należy interpretować w ten sposób, że:

- znajdujące się w ustępach 1 i 3 tego artykułu wyrażenie „przypadki objęte prawem karnym” nie obejmuje sytuacji, w której władze wyznaczone przez państwa członkowskie do wypełniania funkcji określonych tą dyrektywą przyjmują środek, taki jak środek rozpatrywany w postępowaniu głównym, polegający na zabronieniu danej osobie wykonywania w nadzorowanym przedsiębiorstwie funkcji zarządczych lub innych funkcji, których wykonywanie jest uzależnione od uzyskania zezwolenia, wraz z nakazem złożenia rezygnacji z wszystkich pełnionych przez nią funkcji w możliwie najkrótszym terminie, ze względu na to, że osoba ta nie spełnia już przewidzianych w art. 9 owej dyrektywy wymogów w zakresie nieposzlakowanej opinii zawodowej, który to środek należy do środków, jakie właściwe władze muszą przyjąć w ramach wykonywania kompetencji przyznanych im na podstawie przepisów tytułu II tej samej dyrektywy. Otóż rzeczony przepis, przewidując, że w takich przypadkach można wyjątkowo odejść od obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej, dotyczy przekazania lub wykorzystania poufnych informacji do celów postępowań oraz sankcji, odpowiednio, prowadzonych lub nałożonych zgodnie z krajowym prawem karnym;
- przewidziany w ustępie 1 wskazanego artykułu obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej w związku z art. 47 i 48 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej musi być zagwarantowany i stosowany w taki sposób, by dało się go pogodzić z poszanowaniem prawa do obrony. W konsekwencji w przypadku gdy właściwe władze powołują się na omawiany obowiązek w celu odmówienia udostępnienia informacji będących w ich posiadaniu, które to informacje nie znajdują się w aktach sprawy dotyczących osoby, wobec której został wydany akt dla niej niekorzystny, do właściwego sądu krajowego należy zbadanie, czy informacje te mają bezpośredni związek z wysuniętymi przeciw tej osobie zarzutami, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej do sądu tego należy – przed podjęciem decyzji co do udostępnienia żądanych informacji – wyważenie interesu odnośnej osoby do dysponowania informacjami niezbędnymi do wykonywania w pełni jej prawa do obrony z interesami związanymi z utrzymaniem poufności informacji objętych obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej.

Podpisy